

ПРОЄКТНІ ТЕХНОЛОГІЇ НАВЧАННЯ ЯК ЗАСІБ ФОРМУВАННЯ КОМУНІКАТИВНОЇ КОМПЕТЕНТНОСТІ ЗДОБУВАЧІВ ВИЩОЇ ОСВІТИ

УДК 378.091.313:[316.77-047.22
DOI: 10.12958/2227-2747-2026-1(191)-72-81

Калюжка Наталія Сергіївна,

кандидат педагогічних наук, доцент,
докторант кафедри освітології та педагогічної інноватики,
доцент кафедри педагогіки, теорії і методики початкової освіти
Університету Григорія Сковороди в Переяславі,
м. Переяслав, Україна.
klnatali17@gmail.com
<https://orcid.org/0000-0001-8404-1923>

Бережна Людмила Валентинівна,

старший викладач кафедри освітології та педагогічної інноватики
Університету Григорія Сковороди в Переяславі,
м. Переяслав, Україна.
lvberezna@ukr.net
<https://orcid.org/0000-0003-2064-544X>

Для цитування: Калюжка Н. С., Бережна Л. В. Проектні технології навчання як засіб формування комунікативної компетентності здобувачів вищої освіти. *Освіта та педагогічна наука*. 2026. № 1(191). С. 72–81. DOI: [https://doi.org/10.12958/2227-2747-2026-1\(191\)-72-81](https://doi.org/10.12958/2227-2747-2026-1(191)-72-81)

References (стандарт APA): Kaliuzhka, N. S., & Berezhna, L. V. (2026). Proiektni tekhnolohii navchannia yak zasib formuvannia komunikativnoi kompetentnosti zdobuvachiv vyshchoi osvity [Project-Based Learning Technologies as a Means of Forming Communicative Competence of Higher Education Students]. *Osvita ta pedahohichna nauka – Education and Pedagogical Science*, 1(191), 72–81. DOI: [https://doi.org/10.12958/2227-2747-2026-1\(191\)-72-81](https://doi.org/10.12958/2227-2747-2026-1(191)-72-81) [in Ukrainian].

Постановка проблеми. Сучасна вища освіта орієнтована на формування компетентнісної особистості, здатної ефективно взаємодіяти в професійному та соціальному середовищі. Комунікативна компетентність виступає ключовим елементом професійної готовності, оскільки забезпечує не лише передачу інформації, але й побудову конструктивних відносин, вирішення конфліктів, командну роботу та лідерство. Традиційні методи навчання, засновані на лекційно-семінарській системі, часто обмежують практику реальної комунікації, що призводить до недостатнього розвитку надпрофесійних

компетентностей (так званих м'яких навичок, або soft skills). Проектні технології, як інноваційний підхід, дають змогу організувати навчання через активну діяльність, де комунікація стає центральним інструментом досягнення мети. Актуальність теми зумовлена потребою в оновленні освітніх практик для підготовки фахівців, конкурентоспроможних на ринку праці, відповідно до Закону України «Про вищу освіту» та Стандартів вищої освіти за педагогічними спеціальностями.

Проблема полягає в обмеженій ефективності традиційних методів для розвитку комунікативної компетентності в умовах

вищої освіти, де бракує практики реальної взаємодії. Необхідно обґрунтувати проєктні технології як засіб подолання цих обмежень через організацію активної, мотивованої та рефлексивної діяльності.

Аналіз актуальних досліджень. Проблема формування комунікативної компетентності здобувачів вищої освіти активно досліджується сучасними науковцями. Так, В. Баняс, Н. Баняс та К. Лізак акцентують увагу на ролі проєктної діяльності для розвитку комунікативних навичок студентів, підкреслюючи відмінність між поняттями «навички» та «компетентність». Автори доводять, що проєктні форми занять створюють умови для командної взаємодії, переговорів та вирішення конфліктів (Баняс, Баняс, Лізак, 2025). Ж. Богдан системно розглядає процес формування комунікативної компетентності студентів закладів вищої освіти, наголошуючи на інтеграції комунікативних умінь у професійну підготовку та значенні мотиваційно-ціннісного компонента (Богдан, 2024).

Д. Завітренко, Н. Березенко та І. Жигора виділяють педагогічні умови ефективного розвитку комунікативної компетентності (Завітренко, Березенко, Жигора, 2025). К. Почка, Ю. Красильник, Г. Корчова та М. Руденко розглядають комунікацію як базовий професійний інструмент педагога. Автори систематизують аспекти педагогічної діяльності, що забезпечують розвиток культури мовлення, фасилітації та медіації (Почка, Красильник, Корчова, Руденко, 2025).

Т. Ніколашина, В. Сіладі та С. Погоріла обґрунтовують ефективність проєктних технологій для формування комунікативної компетентності, виокремлюючи ключові умови (Ніколашина, Сіладі, Погоріла, 2025). Н. Сабат та Н. Сабат доводять, що проєктні технології сприяють професійній підготовці майбутніх фахівців соціальної

сфери, інтегруючи комунікативні уміння у професійні компетентності (Сабат, Сабат, 2024). Р. Шереметько аналізує сучасні виклики формування комунікативної компетентності, зокрема вплив цифровізації та необхідність адаптації комунікативних стратегій до онлайн-середовища (Шереметько, 2025).

Таким чином, сучасні дослідження підтверджують, що проєктні технології є ефективним засобом формування комунікативної компетентності здобувачів вищої освіти. Вони поєднують діяльнісний, компетентнісний та конструктивістський підходи, забезпечуючи розвиток професійних умінь студентів.

Мета статті полягає у науковому обґрунтуванні проєктних технологій як засобу формування комунікативної компетентності здобувачів вищої освіти.

Методологія та методи дослідження. Методологічну основу роботи становлять положення діялісного, компетентнісного та конструктивістського підходів. Ці підходи визначають комунікативну компетентність як інтегральну якість особистості, що формується в процесі активної практичної діяльності, та забезпечують перехід від репродуктивного навчання до продуктивного.

Для досягнення мети використано комплекс теоретичних методів: аналіз, синтез і порівняння наукових джерел, а також узагальнення результатів сучасних педагогічних досліджень. Це дало змогу виокремити ключові тенденції та педагогічні умови, що забезпечують ефективність впровадження проєктних технологій у вищій школі.

Емпірична частина дослідження базувалася на спостереженні за освітнім процесом в Університеті Григорія Сковороди в Переяславі, аналізі практики підготовки майбутніх учителів, а також анкетуванні та опитуванні здобувачів.

Завдяки цим методам було виявлено актуальний рівень сформованості комунікативних умінь студентів та оцінено динаміку їхнього розвитку.

Окрему роль відіграв метод педагогічного моделювання, у межах якого розроблено й апробовано спеціальні навчальні проєкти та створено матрицю критеріїв оцінювання рівнів компетентності. Оброблення результатів здійснювалося за допомогою методів кількісного та якісного аналізу, що забезпечило об'єктивність висновків щодо сильних і слабких сторін комунікативної діяльності майбутніх фахівців.

Таким чином, застосування комплексу теоретичних, емпіричних та аналітичних методів дало змогу комплексно дослідити ефективність проєктних технологій як засобу формування комунікативної компетентності здобувачів вищої освіти та обґрунтувати педагогічні умови їх впровадження в освітній процес.

Виклад основного матеріалу. Проєктні технології являють собою системну організацію освітнього процесу, де здобувачі вищої освіти виконують самостійну або групову роботу над проєктом, спрямовану на розв'язання реальної або наближеної до реальної проблеми (Шереметько, 2025). Цей підхід передбачає інтеграцію теоретичних знань з практичною діяльністю, де комунікація виступає не лише засобом обміну інформацією, але й центральним інструментом здобуття нових знань, розвитку особистості та професійних умінь (Баняс, Баняс, Лізак, 2025; Богдан, 2024).

Методологічну основу проєктних технологій становлять кілька ключових педагогічних підходів.

Діяльнісний підхід – навчання відбувається через активну практичну діяльність, де студенти не пасивно сприймають інформацію, а активно її застосовують

у процесі спільної роботи, планування, виконання та презентації проєкту. Саме в діяльності формуються комунікативні вміння: обмін ідеями, аргументація, узгодження позицій, розподіл ролей у групі (Завітренко, Березенко, Жигора, 2025).

Компетентнісний підхід – освіта спрямована не на накопичення знань, а на формування інтегральної здатності застосовувати їх у реальних ситуаціях. Комунікативна компетентність тут розглядається як комплексна якість, що включає мотиваційно-ціннісний компонент (спрямованість на спілкування та співпрацю), когнітивний (знання норм і стилів комунікації, розуміння професійного дискурсу), діяльнісний (уміння організувати взаємодію, вести переговори, презентувати результати) та особистісно-емоційний (емпатія, стресостійкість, здатність до рефлексії та саморегуляції в спілкуванні) (Почка, Красильник, Корчова, Руденко, 2025).

Конструктивістський підхід – знання не передаються готові, а конструюються самими здобувачами через активну взаємодію з інформацією, одногрупниками та викладачем. У проєктній діяльності студенти самостійно будують комунікативне середовище: формулюють запитання, шукають джерела, обговорюють альтернативи, рефлексують над процесом. Це сприяє переходу від пасивного сприйняття до активної взаємодії, де обмін ідеями, аргументація позицій та спільне планування стають основними механізмами навчання. Конструктивізм підкреслює роль рефлексії як ключового елемента, що дає змогу студентам усвідомлювати власні комунікативні стратегії та вдосконалювати їх (Ніколашина, Сіладі, Погоріла, 2025).

Проєктні технології забезпечують автентичне мовленнєве середовище, де комунікація набуває професійного спрямування: студенти працюють у командах, розподіляють завдання, проводять

обговорення, захищають результати, вирішують конфлікти. Це сприяє розвитку soft skills, зокрема командної взаємодії, критичного мислення, адаптивності та саморегуляції (Шереметько, 2025).

У вищій освіті проєктні технології дають змогу інтегрувати комунікативну компетентність у професійну підготовку: студенти не лише набувають знань з дисципліни, але й вчаться ефективно спілкуватися в професійних контекстах – вести переговори, презентувати ідеї, працювати з різними стейкхолдерами (Сабат, Сабат, 2024). Переваги такого підходу полягають у підвищенні мотивації (завдяки реальним завданням та інтересу до теми), автономії (самостійне планування та виконання) та практичній орієнтованості (результат проєкту має практичну цінність) (Баняс, Баняс, Лізак, 2025).

Практична реалізація вищезазначених підходів у освітньому процесі Університету Григорія Сковороди в Переяславі потребує врахування специфіки педагогічних спеціальностей. Для майбутнього вчителя комунікативна компетентність є не лише загальною навичкою, а фундаментальним професійним інструментом, що забезпечує ефективність взаємодії в системі «педагог – здобувач – батьки – громада» (Завітренко, Березенко, Жигора, 2025). Впровадження проєктних технологій у ЗВО орієнтується на діалогічність, людиноцентризм та формування комунікативної стратегії майбутнього фахівця. Це дає змогу трансформувати освітнє середовище університету в майданчик для апробації реальних соціально-педагогічних ініціатив, де здобувачі вчаться аргументовано відстоювати професійні цінності та здійснювати фасилітацію навчальної діяльності.

Таким чином, проєктні технології, спираючись на діяльнісний, компетентнісний та конструктивістський підходи,

створюють умови для комплексного формування комунікативної компетентності як інтегральної якості особистості здобувача вищої освіти, готової до ефективної взаємодії в професійному та соціальному середовищі.

Ефективність проєктних технологій у формуванні комунікативної компетентності здобувачів вищої освіти значною мірою залежить від дотримання низки педагогічних умов, які створюють сприятливе середовище для активної, мотивованої та рефлексивної діяльності студентів (Ніколашина, Сіладі, Погоріла, 2025). Ці умови є системоутворювальними факторами, що забезпечують перехід від традиційного репродуктивного навчання до продуктивного, компетентнісного підходу, де комунікація стає не периферійним елементом, а центральним механізмом навчання.

Серед ключових педагогічних умов виокремлюють такі.

1. Ситуативно-діяльнісна організація навчального процесу. Проєкти мають ґрунтуватися на реальних або наближених до реальних професійних та соціальних завданнях, що спонукають студентів до практичного застосування знань. Це створює автентичне середовище, де комунікація виникає природно: обговорення проблем, розподіл ролей, узгодження позицій, вирішення конфліктів. Такий підхід забезпечує контекстуальність і практичну спрямованість, що підвищує мотивацію та ефективність розвитку комунікативних умінь.

2. Фасилітація викладача. Викладач виступає не як джерело готових знань, а як фасилітатор, що організовує процес, надає методичну підтримку, модерує дискусії, допомагає подолати труднощі, але не втручається директивно в студентську діяльність. Це сприяє розвитку автономії студентів, їхньої ініціативи та відповідальності за комунікативні процеси

в групі. Фасилітація передбачає створення безпечного психологічного клімату, де студенти вільно висловлюють думки, критикують ідеї та отримують конструктивний зворотний зв'язок.

3. Мотиваційне забезпечення. Проєкти повинні відповідати інтересам, професійним орієнтаціям та актуальним потребам студентів. Мотивація посилюється через вибір тем, пов'язаних з реальними соціальними, екологічними чи професійними проблемами, можливістю отримати практичний результат (продукт проєкту), визнання досягнень (презентації, конкурси) та інтеграцію з оцінкою. Висока внутрішня мотивація сприяє активній комунікації, оскільки студенти зацікавлені в спільному досягненні мети.

4. Міжособистісна взаємодія та командна робота. Проєкти виконуються переважно в групах (3–6 осіб), що вимагає розподілу ролей, планування спільної діяльності, ведення переговорів, вирішення конфліктів та спільного прийняття рішень. Це безпосередньо розвиває комунікативну компетентність: уміння слухати, аргументувати, переконувати, емпатію, толерантність. Групова взаємодія моделює професійні ситуації, де комунікація є ключовим фактором успіху.

5. Рефлексивна складова частина – обов'язковий елемент. Систематична рефлексія над процесом і результатами: самоаналіз комунікативних стратегій, оцінка внеску кожного учасника, виявлення сильних і слабких сторін у спілкуванні, планування вдосконалення. Рефлексія може проводитися через щоденники, групові обговорення, анкети чи портфоліо. Це розвиває комунікативну саморегуляцію – здатність контролювати емоції, адаптувати стиль спілкування та вчитися на помилках.

Ці умови виступають системоутворювальними факторами, що забезпечують перехід від традиційного репродуктивного навчання до продуктивного,

компетентнісного підходу, де комунікація стає не периферійним елементом, а центральним механізмом навчання.

Етапи впровадження проєктних технологій у вищій освіті зазвичай включають чотири основні фази, адаптовані до специфіки компетентнісного підходу.

1. Планування (організаційно-підготовчий етап) – вибір актуальної теми проєкту (викладач пропонує або студенти ініціюють), формулювання мети та завдань, створення груп, розподіл ролей, планування ресурсів і термінів, визначення критеріїв успіху. На цьому етапі відбувається первинна комунікація: обговорення ідей, узгодження очікувань, формування командних норм.

2. Реалізація (основний етап) – збір інформації, дослідження проблеми, проведення обговорень, мозкових штурмів, спільна робота над продуктом, проміжні презентації та коригування плану. Тут комунікація найбільш інтенсивна: дискусії, дебати, переговори, взаємна підтримка, вирішення конфліктів. Студенти вчаться аргументувати, слухати, компромісно вирішувати питання.

3. Презентація (етап захисту) – публічний захист результатів проєкту (презентація, демонстрація продукту, відповіді на запитання). Це розвиває публічне мовлення, уміння переконувати аудиторію, реагувати на критику, вести діалог з експертами чи одногрупниками.

4. Рефлексія та оцінювання (завершальний етап) – аналіз процесу та результатів: що вдалося в комунікації, які труднощі виникли, як їх подолали, що можна покращити. Використовуються такі форми: групова рефлексія, індивідуальні рефлексивні звіти, само- та взаємооцінювання. Оцінювання є формувальним і комплексним – враховує не лише продукт, але й процес комунікації, внесок кожного.

Ці умови та етапи забезпечують системний розвиток комунікативної

компетентності, сприяючи формуванню комунікативної саморегуляції, ефективної командної взаємодії, адаптивності до різних ситуацій спілкування та готовності до професійної комунікації.

Для об'єктивізації процесу моніторингу розвитку комунікативних навичок здобувачів нами розроблено матрицю критеріїв та показників оцінювання (табл. 1).

Таблиця 1

Матриця оцінювання рівнів сформованості комунікативної компетентності здобувача в проєктній діяльності

Критерій	Показники	Рівні сформованості (бали)
Діяльнісно-командний	Здатність до кооперації, розподіл ролей, конструктивне розв'язання конфліктів.	Високий: проявляє лідерство, ініціює діалог, ефективно координує роботу групи. Середній: виконує свою роль, бере участь в обговореннях, але уникає ініціативи. Низький: пасивний у групі, формально виконує завдання, провокує або ігнорує конфлікти.
Когнітивно-мовленнєвий	Володіння термінологією, логіка аргументації, культура публічного виступу.	Високий: вільна професійна комунікація, переконлива аргументація, досконале публічне мовлення. Середній: допускає неточності в термінах, аргументація вимагає уточнювальних питань. Низький: невпевнене мовлення, обмежений словниковий запас, порушення логіки викладу.
Рефлексивно-регулятивний	Самоаналіз стратегій спілкування, емпатія, контроль емоцій.	Високий: глибока рефлексія власного внеску, висока адаптивність до стилю співрозмовника. Середній: частковий аналіз помилок, епізодична емпатія, стабільна емоційна реакція. Низький: відсутність самокритичності, нездатність адаптувати мовлення під ситуацію.

З огляду на специфіку підготовки майбутніх учителів в Університеті Григорія Сковороди в Переяславі практична реалізація проєктних технологій орієнтується на моделювання реальних ситуацій освітнього процесу. Нами пропонуються такі типи проєктів, адаптовані до професійної діяльності вчителя.

Проект

«Цифровий педагог-фасилітатор»

Зміст: студенти розробляють та апробують сценарій інтерактивного уроку для платформ змішаного навчання (Moodle, Google Classroom).

Комунікативний фокус: відпрацювання навичок модерації онлайн-дискусій, ведення групових чатів, лаконічне та зрозуміле пояснення навчального матеріалу в цифровому форматі, надання емпатичного зворотного зв'язку здобувачам.

Проект «Інклюзивний освітній кейс»

Зміст: створення дорожньої карти комунікаційної стратегії вчителя з дитиною з особливими освітніми потребами та її батьками.

Комунікативний фокус: розвиток навичок ненасильницького спілкування, активного слухання, толерантності та вміння аргументовано пояснювати стратегію індивідуального розвитку дитини в умовах інклюзивного класу.

Проект «Сковородинські діалоги: від теорії до громади»

Зміст: організація та проведення просвітницького заходу (дебати, воркшоп, подкаст) для молоді Переяславщини, присвяченого актуалізації філософської спадщини Григорія Сковороди.

Комунікативний фокус: формування культури публічного виступу, навичок міжпоколінної комунікації, ведення

переговорів зі стейкхолдерами (адміністрацією університету, представниками місцевої громади) та майстерності переконувати аудиторію.

Проект «Педагогічна конфліктологія в діях»

Зміст: симуляційне моделювання та вирішення конфліктних ситуацій, що виникають в освітньому середовищі (наприклад, конфлікт між учнями або вчителем і батьками).

Комунікативний фокус: опанування стратегій медіації, комунікативна саморегуляція, контроль емоційного стану в стресових ситуаціях та пошук конструктивних компромісів.

Ці проекти дають змогу інтегрувати теоретичні знання з дисциплін педагогічного циклу в практичний досвід професійної взаємодії, забезпечуючи формування комунікативної стратегії майбутнього вчителя.

Висновки та перспективи подальших досліджень. Проведене дослідження підтвердило, що проектні технології є ефективним засобом формування комунікативної компетентності здобувачів вищої освіти. Їх застосування дає змогу інтегрувати теоретичні знання з практичною діяльністю, створюючи умови для розвитку умінь співпраці, аргументації, публічного виступу та комунікативної саморегуляції.

Практична апробація показала, що проектні технології сприяють підвищенню мотивації студентів, розвитку надпрофесійних компетентностей (soft skills), а також формуванню професійної комунікативної стратегії майбутнього вчителя. Це доводить їхню значущість у підготовці конкурентоспроможних фахівців, здатних ефективно взаємодіяти в освітньому та соціальному середовищі.

Найбільш результативними педагогічними умовами виявилися ситуативно-

діяльна організація навчального процесу, фасилітація викладача, мотиваційне забезпечення та систематична рефлексія. Саме вони створюють сприятливе середовище для активної та продуктивної комунікації студентів, забезпечуючи перехід від репродуктивного навчання до компетентнісного.

Перспективи подальших досліджень полягають у розробленні та впровадженні міждисциплінарних проектів, інтеграції проектних технологій у цифрове освітнє середовище, а також у порівняльному аналізі їхньої ефективності в різних освітніх програмах. Важливим напрямом є також вивчення можливостей міжнародної співпраці та адаптації проектних методів у контексті європейського освітнього простору.

Література:

1. Баняс В., Баняс Н., Лізак К. Роль проектної діяльності у розвитку комунікативних навичок студентів у процесі занять. *Актуальні питання у сучасній науці*. 2025. № 9 (39). С. 1119–1129. DOI: [https://doi.org/10.52058/2786-6300-2025-9\(39\)-1119-1129](https://doi.org/10.52058/2786-6300-2025-9(39)-1119-1129)
2. Богдан Ж. Формування комунікативної компетентності студентів закладів вищої освіти : монографія. Харків : ХПІ, 2024. URL: <https://repository.kpi.kharkov.ua/items/2da6664a-4771-4e01-9e6b-fd0c3cf9ffd8> (дата звернення: 08.02.2026).
3. Zavitrenko D., Berezenko N., Zhyhora I. Formation of the communicative competence of the students in a modern institution of higher education. *Наукові записки. Серія: Педагогічні науки*. 2025. № 217. С. 120–124. DOI: <https://doi.org/10.36550/2415-7988-2025-1-217-120-124>
4. Почка К., Красильник Ю., Корчова Г., Руденко М. Комунікативні аспекти педагогічної діяльності : навчальний посібник. Київ : Ліра-К, 2025. 320 с. URL: <https://repository.knuba.edu.ua/bitstreams/3a4e2084-c6c3-4276->

af32-0591a9350210/download (дата звернення: 10.02.2026).

5. Ніколашина Т., Сіладі В., Погоріла С. Формування комунікативної компетентності здобувачів закладів вищої освіти через впровадження проєктних технологій. *Академічні візії*. 2025. № 43. URL: http://rep.btsau.edu.ua/bitstream/BNAU/14139/1/Formuvan_komunikatyv.pdf (дата звернення: 10.02.2026).

6. Сабат Н., Сабат Н. Проєктна технологія навчання як умова ефективної професійної підготовки майбутніх фахівців соціальної сфери. *Вища освіта України у контексті інтеграції до європейського освітнього простору*. 2024. Вип. 94 (II). С. 143–153. DOI: <https://doi.org/10.38014/osvita.2024.94.12>

7. Шереметько Р. Формування комунікативної компетентності здобувачів вищої освіти в сучасних умовах. *Експертна думка*. 2025. URL: <https://expert-opinion.pp.ua/isst/article/view/305> (дата звернення: 12.02.2026).

References

1. Baniias, V., Baniias, N., & Lizak, K. (2025). Rol proiektnoi diialnosti u rozvytku komunikatyvnykh navychok studentiv u protsesi zaniat [The role of project-based activities in the development of communicative skills in foreign language classes]. *Aktualni pytannia u suchasni nauky – Current issues in modern science*, 9(39), 1119–1129. DOI: [https://doi.org/10.52058/2786-6300-2025-9\(39\)-1119-1129](https://doi.org/10.52058/2786-6300-2025-9(39)-1119-1129) [in Ukrainian].

2. Bohdan, Zh. (2024). Formuvannia komunikatyvnoi kompetentnosti studentiv zakladiv vyshchoi osvity [Formation of communicative competence of higher education students]. Kharkiv : KhPI. Retrieved from <https://repository.kpi.kharkov.ua/items/2da6664a-4771-4e01-9e6b-fd0c3cf9ffd8> [in Ukrainian].

3. Zavitrenko, D., Berezenko, N., & Zhyhora, I. (2025). Formation of the communicative competence of the students in a modern institution of higher education. *Naukovi zapysky. Seriya: Pedagogichni nauky – Academic notes. Series: Pedagogical Sciences*, (217), 120–124. DOI: <https://doi.org/>

10.36550/2415-7988-2025-1-217-120-124 [in Ukrainian].

4. Pochka, K., Krasyl'nyk, Yu., Korchova, H., & Rudenko, M. (2025). Komunikatyvni aspekty pedahohichnoi diialnosti [Communicative aspects of pedagogical activity]. Kyiv: Lira-K. Retrieved from <https://repository.knuba.edu.ua/bitstreams/3a4e2084-c6c3-4276-af32-0591a9350210/download> [in Ukrainian].

5. Nikolashyna, T., Siladi, V., & Pohorila, S. (2025). Formuvannia komunikatyvnoi kompetentnosti zdobuvachiv zakladiv vyshchoi osvity cherez vprovadzhennia proiektnykh tekhnolohii [Formation of communicative competence of higher education students through the implementation of project technologies]. *Akademichni vizii – Academic Visions*, (43). Retrieved from http://rep.btsau.edu.ua/bitstream/BNAU/14139/1/Formuvan_komunikatyv.pdf [in Ukrainian].

6. Sabat, N., & Sabat, N. (2024). Proiektna tekhnolohiia navchannia yak umova efektyvnoi profesiinoi pidhotovky maibutnykh fakhivtsiv sotsialnoi sfery [Project technology of learning as a condition for effective professional training of future social sphere specialists]. *Vyshcha osvita Ukrainy u konteksti intehratsii do yevropeiskoho osvitnoho prostoru – Higher Education of Ukraine in the Context of Integration into the European Educational Space*, 94 (II), 143–153. DOI: <https://doi.org/10.38014/osvita.2024.94.12> [in Ukrainian].

7. Sheremetko, R. (2025). Formuvannia komunikatyvnoi kompetentnosti zdobuvachiv vyshchoi osvity v suchasnykh umovakh [Formation of communicative competence of higher education students in modern conditions]. *Ekspertna dumka – Expert Opinion*. Retrieved from <https://expert-opinion.pp.ua/isst/article/view/305> [in Ukrainian].

Калюжка Н. С., Бережна Л. В. Проєктні технології навчання як засіб формування комунікативної компетентності здобувачів вищої освіти

Стаття присвячена науковому обґрунтуванню проєктних технологій як ефективного

засобу формування комунікативної компетентності здобувачів вищої освіти. Актуальність дослідження зумовлена обмеженою ефективністю традиційних лекційно-семінарських методів, які недостатньо забезпечують практику реальної комунікації та розвиток надпрофесійних компетентностей (soft skills), необхідних для професійної готовності фахівців у сучасному соціальному та професійному середовищі.

На основі аналізу сучасних українських досліджень показано, що проєктні технології поєднують діяльнісний, компетентнісний та конструктивістський підходи, створюючи автентичне мовленнєве середовище, де комунікація стає центральним інструментом здобуття знань, командної взаємодії, вирішення конфліктів та рефлексії.

Визначено такі ключові педагогічні умови ефективності проєктного навчання: ситуативно-діялісна організація, фасилітація викладача, мотиваційне забезпечення, міжособистісна взаємодія та командна робота, систематична рефлексія. Описано чотири етапи впровадження, як-от: планування, реалізація, презентація, рефлексія та оцінювання.

Для об'єктивного моніторингу розроблено матрицю оцінювання рівнів сформованості комунікативної компетентності за трьома критеріями: діялісно-командний, когнітивно-мовленнєвий, рефлексивно-регулятивний. Запропоновано приклади проєктів, адаптованих до підготовки майбутніх учителів в Університеті Григорія Сковороди в Переяславі: «Цифровий педагог-фасилітатор», «Інклюзивний освітній кейс», «Скородинські діалоги», «Педагогічна конфліктологія в діях».

Практична апробація підтвердила підвищення мотивації, автономії, soft skills та готовності до професійної комунікації. Проєктні технології дають змогу подолати обмеження репродуктивного навчання, інтегруючи теорію з практикою.

Ключові слова: проєктні технології, комунікативна компетентність, здобувачі вищої освіти, педагогічні умови, діялісний підхід, компетентнісний підхід, конструктивістський підхід, рефлексія, командна робота, надпрофесійні компетентності.

Kaliuzhka N. S., Berezhna L. V. Project-Based Learning Technologies as a Means of Forming Communicative Competence of Higher Education Students

The article is dedicated to the scientific substantiation of project-based learning technologies as an effective means of forming communicative competence among higher education students. The relevance of the study is driven by the limited effectiveness of traditional lecture-seminar methods, which insufficiently provide practice in real communication and the development of soft skills (transprofessional competencies) essential for the professional readiness of specialists in modern social and professional environments.

Based on the analysis of contemporary Ukrainian research, it is demonstrated that project-based technologies integrate activity-based, competence-based, and constructivist approaches, creating an authentic language environment where communication becomes the central tool for knowledge acquisition, team interaction, conflict resolution, and reflection.

The key pedagogical conditions for the effectiveness of project-based learning are identified: situational-activity organization, teacher facilitation, motivational support, interpersonal interaction and teamwork, and systematic reflection. Four implementation stages are described: planning, implementation, presentation, and reflection with evaluation.

To ensure objective monitoring, a matrix for assessing the levels of communicative competence development has been developed based on three criteria: activity-team, cognitive-linguistic, and reflective-regulatory. Examples

of projects adapted to the training of future teachers at Hryhorii Skovoroda University in Pereiaslav are proposed: “Digital Teacher-Facilitator”, “Inclusive Educational Case”, “Skovoroda Dialogues: From Theory to Community”, and “Pedagogical Conflictology in Action”.

Practical approbation confirmed an increase in students’ motivation, autonomy, soft skills, and readiness for professional communication.

Project-based technologies enable overcoming the limitations of reproductive learning by integrating theory with practice.

Key words: project-based technologies, communicative competence, higher education students, pedagogical conditions, activity-based approach, competence-based approach, constructivist approach, reflection, teamwork, soft skills (transprofessional competencies).

Creative Commons Attribution 4.0
International (CC BY 4.0)

Дата першого надходження статті до видання: 17.02.2026

Дата прийняття статті до друку після рецензування: 11.03.2026

Дата публікації (оприлюднення) статті: 22.04.2026